

bytu příbytečné ročně 100 Kč. Nejde proto v souzeném případě pouze o služebnost, u níž plněním jest jen trpění nebo opomíjení, ale i o reální břemeno, záležící v pozitivním plnění příspěvků na byt (rozh. č. 7676 Sb. n. s.). Toto břemeno však shořením domku nepozbylo svého obsahu, jako by tomu mohlo býti, kdyby šlo jen o pouhou služebnost, a proto když se výměnkářka rozhodla, že bude na místo naturálního bytu požadovati příbytečné, právem soud přihlížel při rozvrhu i k tomuto jejímu nároku (rozh. č. 13040 Sb. n. s.), na který se § 525 obč. zák., pojednávající jen o služebnostech, nevztahuje. Správně proto přikázal jí zadržené dávky za tři léta před příklepem (§ 216, odst. 2, ex. ř.) a na další plnění přikázal právem (§ 225 ex. ř.) uhrazovací jistinu. Odpor proti přikázání zadržovaných dávek, jenž byl podán proto, že prý byly již splněny, měl ovšem podle § 231, odst. 1, ex. ř. odkázati na pořad práva, ježto šlo o skutkovou okolnost, která byla sporná. Pokud stěžovatelka ještě vytýká, že dražební řízení jest proto zmatečné, stačí uvést, že tu jde již jen o rekurs proti rozvrhu nejvyššího podání, a soud vyšší instance není proto již oprávněn, aby se zabýval otázkou proveditelnosti a přípustnosti dražby (rozh. č. 12268, 11251 Sb. n. s.).

Čís. 16816.

Smlouva, kterou byl člen stavebního a hospodářského společenstva (zák. č. 70/1873 ř. z.) a zároveň člen jeho představenstva ustanoven jednak vedoucím ředitelem společenstva na 25 let s tím, že se smlouva prodlužuje o dalších 20 let, nebude-li rok před uplynutím dotčené doby vypověděna, jednak výhradným zástupcem k získávání nabídek na poskytnutí zápůjček na tutéž dobu, a to i pro jeho právní nástupce a jím zmocněné spolupracovníky, a podle kteréžto smlouvy byla stanovena vedle určitého pevného platu odměna, záležící z provisi z veškerého obrátu, přičítá se dobrým mravům (§ 879, odst. 1, obč. zák.) i zásadě rovnoprávnosti členů společenstva.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, Rv I 2965/36.)

Žalobce sjednal s žalovaným stavebním a hospodářským společenstvem »B.« dne 1. ledna 1931 dohodu podepsanou 6 zakládajícími členy tohoto znění: »Podepsaná zakládající valná hromada ustanovuje Vás tímto vedoucím ředitelem společenstva »B.« s úřadováním podle společenstevního zákona a stanov na dobu 25 let. Před 1. červencem 1931 nemáte vůbec nároku na plat, po té době ve výši 2.000 netto měsíčně. Kromě platu máte nárok po dobu platnosti smlouvy na 2‰ provise z obrátu dosaženého společenstvem, splatné měsíčně pozadu. Nebude-li tato služební smlouva služební rok před vypršením platnosti vypověděna, obnovuje se vždy na dalších 20 let.« Dne 14. srpna 1931 uzavřel pak žalobce se žalovaným společenstvem další ujednání tohoto znění:

»Podepsané společenstvo »B.« svěruje Vám od 14. února 1931 na dobu 25 let výhradně zastoupení pro její nynější a budoucí obvod obchodní činnosti, a to tak, že Vy osobně, Vaši řádní právní nástupci nebo spolupracovníci Vámi zmocnění jste výhradně oprávněni získavati (aktivovat) a podávati oferty za společenstvo »B.«. Převezmete všechny došavadní spolupracovníky se zachováním práv jim již smluvně přiznaných. Dostanete na všechny ať přímo, ať nepřímo přijaté oferty i v případě fuse, pokračování společenstva pod jinou právní formou nebo firmou nebo jakkoli jinak tyto provise: 1. jedno procento z obratu, zúčtovatelné měsíčně, splatné po třetinách při dojití prvních třech splátek na sřadatelské splátky. Kdyby dnešní nebo příští soutěž zvýšila svoje nynější sazby provisí, zvyšuje se ve stejné míře i tato provisní sazba. 2. 2% ze zvláštních výkonů, splatná každého prvního jednotlivého měsíce po dojití. 3. Jako prémii splatnou čtvrtletně dostanete při měsíčním obratu přes 5,000.000 Kč 0.5°/oo, přes 7,000.000 Kč 0.6°/oo, přes 10,000.000 Kč 0.8°/oo, přes 15,000.000 Kč 1.20°/oo, přes 20,000.000 Kč 1.25°/oo, přes 30,000.000 Kč 1.5°/oo, přes 50,000.000 Kč 1.75 °/oo a přes 100,000.000 Kč 2°/oo. Jste povinen všechny výlohy z cestování, akvisicí, z odměňování všech Vašich spolupracovníků atd. hraditi sám z těchto provisí a dostanete pouze od 1. dubna 1932 3.000 Kč měsíčně jako příspěvek na výlohy, splatné každého prvního měsíce předem. Zálohy jsou výjimečně dovoleny« Tvrdě, že se žalované společenstvo zdráhá platiti z uvedených smluv, domáhá se žalobce na žalovaném společenstvu mimo jiné zaplacení a) 52.000 Kč s přísl. z důvodu služebního platu za 26 měsíců, b) 67.162 Kč s přísl. z důvodu 2°/oo provise z dosaženého obratu 31,581.000 Kč za rok 1931 a 130.000 Kč s přísl. z obratu 65,000.000 Kč za rok 1932, úhrnem 249.162 Kč s přísl. S o u d p r v é s t o l i c e zamítl žalobu. D ů v o d y: Podle § 3 stanov žalovaného společenstva činí společenstevní podíl 10 Kč, každý společník může získati pouze jeden podíl kromě zakladatelů, kteří mohou získati podílů, kolik chtějí. Jsou tedy v žalovaném společenstvu dvě třídy členů. Toto poskytování výhod určitým členům odporuje zásadě rovnoprávnosti, kterou jest ovládán společenstevní zákon. Podle § 1 zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. jest ustanovení tohoto zákona užití na spolky s neuzavřeným počtem členů, které mají za účel podporovati výdělek nebo hospodářství svých členů společným provozem závodu nebo poskytováním úvěru. Z ustanovení řečeného zákona vyplývá jednak zásada, že společná činnost členů společenstva (společný provoz podniku), nebo poskytování úvěru ve formě svépomoci jest základem dosažení účelu společenstev, jednak zásada rovnoprávnosti členů. Nikdo z členů nemá dostávati ze společnosti značně větší prospěch než ostatní. Společenstvo bylo také vytvořeno z myšlenky svépomoci drobných podnikatelů. Ustanovovací smlouva sjednaná ve prospěch jednoho člena představenstva mezi tímto členem a souhrnem ostatních členů představenstva stejně obdařených výhradami, a to na dobu 25 let, v době, kdy ještě vůbec nebylo jisto, zda bude skutečně možno uhraditi náklady,

kterými společenstvo bylo zatíženo, odporuje dobrým mravům, ježto tím byla porušena zásada rovnoprávnosti členů společenstva. 7 zakladatelů žalovaného společenstva představuje ve společenstvu zvláštní skupinu, která by se mohla získáním libovolného počtu podílů státi většinou proti ostatním členům, kteří nemají takových práv, a mohla by si vzájemným uzavíráním ustanovovacích smluv poskytovat zvláštní výhody, neboť podle § 17 stanov má každý členský podíl jeden hlas, stanov neobsahují žádných záruk proti možným snahám většiny (na př. odstupňování snížení hlasovacího práva při dalších podílech), ježto též pro volby delegátů podle § 19 stanov připadá na každý členský podíl jeden hlas. Tato nicotnost smlouvy ze dne 1. ledna 1931 pro rozpor s dobrými mravy jest tím jasnější, že již hledíc na § 19 stanov (o volbě delegátů při počtu členstva převyšujícího počet 2000) bylo při založení společenstva počítáno se značným počtem členů. Z toho důvodu jest stanovisko žalovaného společenstva úplně odůvodněno, že totiž 6 zakladatelů společenstva nepředstavuje souhrn členstva, a to tím spíše, že přijetí dvou smluv pro žalobce velmi výhodných, které se podle žalobcova názoru navzájem nevylučují, nýbrž mají existovati vedle sebe, musí vyvolávat oprávněné pochybnosti a odůvodňuje podezření, že žalobci a ostatním 6 zakladatelům šlo hlavně o to, aby žalobci zajistili výhody. V souvislosti s tím, co bylo shora uvedeno o tom, že v době založení žalovaného společenstva nebylo ještě ani jisto, zda břemena převzatá ustanovovací smlouvou ze dne 1. ledna 1931 budou pro společenstvo skutečně snesitelná, jest poznamenati toto: Částky na provisi z obratu, zajištěné žalobci, nejsou v nijakém poměru k jeho pracovní výkonnosti. Až do určitého stupně vzrůstu agendy společenstva mohla by býti tato agenda žalobcem zvládnuta, přece však by jednou nastala doba, kdy by žalobce již na to nestačil bez přibrání dalších pracovníků, jeho osobní ingerence na uzavřené obchody byla by stále menší do té míry, že by žalobce mohl prováděti pouze povšechnou kontrolu celkového aparátu a že by při zřejmě menší činnosti dostával nepoměrnou provisi. Má proto soud v souzeném případě za to, že takovéto neomezené honorování, jak mělo nastati podle řečené úmluvy z 1. ledna 1931, je nedovolené se zřením na účel společenstva. Z výše uvedených důvodů pokládá soud za nicotnou též úmluvu ze dne 14. srpna 1931, která mimo to jest neplatná i po formální stránce, ježto nebyla platně usnesena na valné hromadě ze dne 16. srpna 1931. Jak vyplývá z knihy protokolů o valných hromadách žalovaného společenstva, bylo svolání této valné hromady usneseno na mimořádné valné hromadě ze dne 21. června 1931 s tímto pořadem jednání: 1. Zpráva představenstva, 2. volby náhradníků představenstva, 3. volby dozorců rady. Na valné hromadě byla pak dne 16. srpna 1931 pod označením »Různé« jednomyslně přijata žalobcova smlouva o generálním zastoupení a o reklamě ze dne 14. srpna 1931, jak byla shora uvedena. Usnesení o ustanovovací smlouvě pod »Různé« odporuje však § 30 společenstevního zákona a § 17 stanov; o věcech, které nebyly na pořadu

jednání, se nelze usnášeti. Byla proto žaloba zamítnuta pro nicotnost dotčených úmluv, o které se žalobní žádost opírá. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Podle dohody ze dne 1. ledna 1931, sjednané mezi žalobcem, jenž byl jedním ze zakládajících členů žalovaného společenstva a žalovaným stavebním a hospodářským společenstvem »B.«, byl žalobce ustanoven vedoucím ředitelem společenstva na dobu 25 let s tím, že nevypoví-li se smlouva o jeho ustanovení rok před uplynutím uvedené doby, prodlužuje se smlouva na dalších 20 let, dále že se žalobci stanoví odměna 2.000 Kč měsíčně a provise z veškerého obratu dvě promile. To jest odměna, která podle § 11 stanov může býti stanovena členům představenstva. Uváží-li se, že podle řečené smlouvy má žalobce dostávat po dobu 25 let provisi z veškerého obratu společenstva, tedy i ze zápůjček, třebas se snad neuskuteční, že společenstvo má mnoho členů a počítalo samo s několika tisíci členů, jest již z toho zřejmo, že šlo pouze o to, aby byl žalobci zajištěn důchod v tak značném rozsahu — rozsah ten nejlépe vyplývá z toho, co žalobce již nynější žalobou požaduje, že to odporuje také zásadě rovnosti členů společenstva, zejména když bylo ono ujednání se žalobcem usneseno šesti zakladateli, kteří mohou míti podle § 3 libovolný počet podílů, kdežto ostatní členové mohou míti pouze jediný podíl, a podle § 17 stanov pouze jediný hlas při valné hromadě. Nutno proto souhlasiti se soudem první stolice, že se řečená ujednání příčí jak dobrým mravům, tak i duchu společenstevního zákona o stejných právech členů, a že jest tudíž nicotné (§ 879 obč. zák.). Stejně jest tomu i se smlouvou ze dne 14. srpna 1931. Podle této smlouvy byl žalobce ustanoven jediným zástupcem společenstva, výhradně oprávněným k získávání nabídek na poskytnutí zápůjček na dobu 25 let, a právo to se přiznává i jeho právním nástupcům a zmocněným spolupracovníkům. Též tou smlouvou mu bylo přiznáno právo na značné provise. První soud správně ukazuje na to, že ani formálně nebyla ona smlouva platná. Podle § 11 stanov může býti členům představenstva poskytnuta odměna valnou hromadou, zastoupenou po případě dozorčí radou. Podle § 17 stanov stanov se valná hromada nemůže usnášeti o věcech, které nebyly dány na pořad. V té příčině zjišťuje první soud, že svolání valné hromady bylo usneseno na valné hromadě dne 21. června 1931, v níž nebyla dána na pořad úmluva se žalobcem, nýbrž byly na ní ony úmluvy přijaty pod označením »různé« (»Diverses«). Jsou-li však shora řečené úmluvy nicotné, ježto se příčí dobrým mravům, jsou neplatné hned od počátku a nemůže proto žalobce podle nich požadovati ani náhradu za dobu od 1. ledna 1931 do 25. února 1932,

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Jde o právní posouzení dohody ze dne 1. ledna 1931 a 14. srpna 1931, zda odporuje dobrým mravům a je neplatná s hlediska § 879 obč. zák.

Zjišťovati okolnosti, zda dovolatel nevyužil nouze, lehkomyšlnosti a nezkušenosti nebo rozčilení oprávněných orgánů žalovaného, bylo zbytečné, ježto již znění dohody v souvislosti se stanovami je v rozporu se základní zásadou družstevního zákona o rovnoprávnosti členů (§ 1).

Po právní stránce zaujímá dovolatel nesprávné stanovisko, pokud na úmluvu s žalovaným pohlíží jako na obyčejnou smlouvu služební po případě zástupčí třetí osoby s družstvem, poněvadž si při tom nevšímá svého zvláštního poměru k žalovanému jako člena a spoluzakladatele družstva a jako člena představenstva ve funkci ředitele, nadaného velkými právy ve smyslu § 13 stanov. Právě s hlediska tohoto zvláštního poměru je nutno úmluvu se žalovaným vykládati a posuzovati její obsah v souvislosti se stanovami a se zřetelem na předpisy zákona č. 70/1873 ř. z.

V tom směru pojetí úmluvy odvolacím soudem a její neplatnost podle § 879 obč. zák. byly náležitě doličeny, jsou kryty příslušnými předpisy stanov a jsou proto správné. Důvody napadeného rozsudku, na něž se dovolatel odkazuje, nebyly vyvráceny vývody dovolání.

Čís. 16817.

Právní posouzení odkazovníka při odkazu pohledávky (legatum nominis).

Odkazovník nenabývá odkázané pohledávky již zůstavitelovou smrtí a pozůstalost jest až do jejího odevzdání dědici oprávněna k žalobě o zaplacení dotčené pohledávky.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, Rv I 345/38.)

Proti žalobě, kterou se žalující pozůstalost po Otakaru Š. domáhala na žalované zaplacení 147.490 Kč s přísl., namítla žalovaná mimo jiné, že žalující pozůstalost není aktivně oprávněna k vymáhání zažalované pohledávky, nýbrž že k žalobě jsou oprávněny jen odkazovnice Anna Š., Božena Š., Marie Š. a Antonie U., jimž zůstavitel Otakar Š. zažalovanou pohledávku odkázal. Soud první stolice uznal podle žaloby. **Důvody:** Subjektem práv a závazků po zemřelém jest až do odevzdání pozůstalosti jeho pozůstalost, zastoupená přihlášeným dědicem. Předmětem pozůstalosti jest zůstavitelovo veškeré jmění movité i nemovité, které mu patřilo v čas úmrtí, tedy i pohledávky jemu náležející. Aby pozůstalost byla dědici odevzdána, musí dědic podle § 149 nesp. pat. nejen řádně prokázati své dědické právo, ale i vykázati, že splnil podle okolností všechny ostatní povinnosti, které mu byly uloženy zákone manebo zůstavitelem, a tudíž i splnění odkazů zůstavitelem v posledním pořízení dědici uložených. Jest tedy nejen povinen splniti uložené mu odkazy, ale i oprávněn postarati se o to, aby své povinnosti mohl dostiučiniti, a proto i oprávněn domáhati se pohledávek zůstaviteli patřících a jiné osobě snad zůstavitelem odkázaných, aby závazku